

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

นราธิวาส ปัตตานี และยะลา เป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย มีประชากรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และศาสนา (สุรสิทธิ์ วชิรขจร, 2540 : 143) ชาวไทยมุสลิมเป็นประชากรส่วนน้อยของประเทศ แต่จัดเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดทั้งสามนี้ และเป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นด้วยภาษา วัฒนธรรม และกรอบของศาสนาอิสลาม (สุรสิทธิ์

พรหมไพจิตร และคณะ, 2540 : 1) ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่นี้มีวัฒนธรรมภาษาพูดเป็นของตนเอง คือ ภาษามลายูท้องถิ่น ซึ่งได้ ผังลึกลงในโครงสร้างสังคมและจิตใจของประชาชนจนยากที่ภาษาอื่นจะเข้ามามีอิทธิพลหรือแทนที่ได้ (อิมรอน มะลูลีม, 2538 : 87) ถึงแม้ว่ารัฐบาลพยายามจัดการศึกษาให้เด็กเรียนภาษาไทยในโรงเรียนอย่างน้อยในระดับการศึกษาภาคบังคับ และในปัจจุบันการเรียนรู้อาษาไทยของชาวไทยมุสลิมมีแนวโน้มค่อนข้างดีมาก แต่การพูดภาษาไทยยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (วรวิทย์ บารู, 2541 : 1 - 2)

ด้วยเหตุนี้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐจึงได้จัดนโยบายส่งเสริมการใช้ภาษาไทยแก่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยพยายามหามาตรการส่งเสริมการใช้ภาษาไทย เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้ปรับปรุงคุณภาพในการสอนภาษาไทยของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กรมการปกครองได้จัดโครงการเผยแพร่ภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้จัดโครงการเผยแพร่ภาษาไทย โดยเฉพาะทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เมื่อพิจารณาถึงการรับสื่อแล้ว วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากการศึกษาของ สมควร กวียะ (2523 : 34) พบว่า ชาวชนบทส่วนใหญ่จะรับฟังวิทยุทุกวัน โดยมีข้อแตกต่างกันบ้าง คือ ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรมรับฟังวิทยุไม่เป็นเวลาต่างจากผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ในแง่ความนิยมต่อรายการข่าวและบันเทิงเป็นที่นิยมของผู้ประกอบอาชีพรับราชการ รับจ้างและชาวชนบททั่วไป นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า วิทยุกระจายเสียงน่าจะเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลมากกว่าสื่ออื่น ๆ ดังที่ ยุทธนา สาริยา (2527 : 1) ได้ชี้ว่ามีผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงเป็นจำนวนนับล้าน และวิทยุกระจายเสียง

สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้ทุกพื้นที่ทุกเวลาอย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังเห็นว่าวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่สร้างความเชื่อถือและเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมทางสังคมของประชาชนส่วนใหญ่ได้

จะเห็นได้ว่าสถานภาพเกี่ยวกับการเรียนรู้และการใช้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง โดยเฉพาะความสามารถด้านการพูดและการฟังวิทยุกระจายเสียงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาไทยมากขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล

ในฐานะหน่วยงานของรัฐที่มุ่งสนองนโยบายการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐและประชาชน สำนักประชาสัมพันธ์เขต 6 สงขลา จึงได้จัดโครงการ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวันได้เรียนรู้ เข้าใจ และนำภาษาไทยไปใช้ในการติดต่อสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น สำนักประชาสัมพันธ์เขต 6 สงขลา ได้มอบหมายให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตรายการและออกอากาศให้ประชาชนได้รับฟังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ผ่านสถานีเครือข่ายของสำนักประชาสัมพันธ์เขต 6 สงขลา คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดปัตตานี สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา โครงการ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" มีรูปแบบรายการเป็นรายการสนทนาระหว่างบุคคล 2 คน การเสนอเนื้อหาและคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และการสร้างประโยคสนทนาอย่างง่าย ๆ ความยาว 5 นาที ออกอากาศทุกวัน ๆ ละ 1 ตอน 3 เวลา ได้แก่ เวลา 09.10 – 09.15 น. 17.15 – 17.20 น. และ 19.30 – 19.35 น. ซึ่งเป็นเวลาหลังการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร

เนื่องจากยังไม่มีติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" หากได้มีการศึกษาพฤติกรรมการรับฟังของประชาชน ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบของรายการดังกล่าวให้ตรงกับความต้องการ และความพึงพอใจของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ของชาวไทยมุสลิมในอำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส โดยศึกษาลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" อย่างไรบ้าง เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาการจรรยาบรรณวิทยุที่เหมาะสมกับความต้องการของมวลชนผู้รับสารต่อไป

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ของชาวไทยมุสลิม อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญเพื่อให้เข้าใจประเด็นการวิจัยอย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง

1.1 หน้าที่ของวิทยุกระจายเสียง

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง เป็นการส่งสารทางเสียง ซึ่งในเรื่องนี้ สมภพ โรจนพันธ์ (2533 : 92) และอรทัย ศรีสันติสุข (2529 : 112) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงสรุปได้ดังนี้

- 1.1.1 มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ
- 1.1.2 มีหน้าที่ในการเสนอความคิดเห็นในทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม
- 1.1.3 มีหน้าที่ในการให้ความบันเทิงเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ของผู้ฟังในบางโอกาส
- 1.1.4 มีหน้าที่ในการให้การศึกษา

1.2 อิทธิพลของวิทยุกระจายเสียง

วิทยุกระจายเสียงมีอิทธิพลต่อผู้ฟังหลาย ๆ ด้าน กล่าวคือ ในด้านทัศนคติและค่านิยมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมได้ ด้านอารมณ์วิทยุกระจายเสียงสามารถปลุกเร้าให้เกิดความรู้สึกชอบและเกลียดชังได้ ในด้านศีลธรรม สามารถยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นได้ ด้านสติปัญญาความรู้ความสามารถ ก็ให้ความรู้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี ส่วนในด้านพฤติกรรม วิทยุกระจายเสียง ก็ทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ (วิรัช ลภีรัตน์กุล, 2532 : 180 - 181)

1.3 คุณค่าของวิทยุกระจายเสียง

วิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อมวลชนที่มีคุณค่า ซึ่ง ชม ภูมิภาค (ม.ป.ป. : 12 - 14) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวิทยุกระจายเสียงไว้ดังนี้

- 1.3.1 สามารถกระจายเสียงออกอากาศได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์

1.3.2 สามารถเอาชนะในเรื่องระยะทาง เนื่องจากวิทยุสามารถเข้าถึงประชาชนได้
ทุกหนทุกแห่ง แม้แต่ในชนบทที่อยู่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก คลื่นวิทยุก็สามารถแพร่
กระจายไปถึงได้

1.3.3 ทำให้คนฟังรู้สึกเหมือนกับว่าตนเองมีส่วนร่วมอยู่ในเรื่องราว หรือเหตุการณ์
นั้น ๆ

1.3.4 สามารถก่อให้เกิดอารมณ์คล้อยตามได้ จึงเป็นแรงหนึ่งในการสร้างทัศนคติ
การสอนให้คนได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น

1.3.5 สามารถจะนำเอาผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่โดยเฉพาะ มาพูดให้ผู้ฟังจำนวน
มาก ๆ ฟังได้

1.3.6 สามารถใช้สอนทักษะได้ กระตุ้นให้คนเกิดความสนใจ และเสนอทักษะที่ไม่
ยุ่งยากให้คนปฏิบัติได้

1.3.7 เป็นเครื่องมือในการให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ที่ไม่มีโอกาสไปเรียนในโรงเรียนได้

1.3.8 เป็นเครื่องมือให้คนเห็นความสำคัญของปัญหา

1.3.9 เป็นเครื่องมือเชื่อมต่อระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน

1.3.10 การที่วิทยุเสนอเรื่องราวความคิดของคนตลอดเวลา จะทำให้คนฟังกลายเป็น
คนคิดเป็น

1.3.11 วิทยุมีราคาถูก เมื่อเปรียบเทียบกับในระยะทางกับสื่อมวลชนอื่น ๆ

1.3.12 เป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี แม้ว่าวิทยุจะมีคุณค่ามากมายก็จริง แต่ก็มีข้อจำกัดดังนี้

1) วิทยุขึ้นอยู่กับเสียงอย่างเดียว

2) เสียงที่ออกไปอาจจะมีการออกอากาศเพียงครั้งเดียว

3) วิทยุเป็นสื่อทางเดียว ผู้ฟังจะโต้ตอบหรือซักถามทันทีทันใดย่อมไม่ได้

4) เครื่องรับ เครื่องส่ง ก็ส่งผลต่อการรับฟังอยู่มาก หากเครื่องส่งไม่ดี หรือเครื่อง

รับไม่ดี หรือทั้งสองอย่าง การรับฟังวิทยุก็ไร้ผล

นอกจากนี้ สมพงษ์ ศิริเจริญ (2506 : 241) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวิทยุไว้ดังนี้

1) วิทยุให้เนื้อหาวิชาการทันเวลา ไม่ล้าสมัย

2) เอาชนะในเรื่องระยะทาง ความห่างไกล

3) วิทยุทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้น ๆ

4) วิทยุมีกำลังก่อให้เกิดอารมณ์ จึงทำให้เกิดทัศนคติที่ต้องการได้

5) วิทยุให้ความเชื่อถือ และนำผู้ชำนาญมาเป็นประโยชน์ในการสอนได้

6) วิทยุช่วยให้การศึกษากว้างขวาง

7) วิทยุใช้ฝึกความสามารถในการแยกแยะ

8) วิทยุเป็นเครื่องมือสนองความแตกต่างของบุคคล บางคนเรียนรู้ได้ดีจากการเขียนบางคนเรียนรู้ได้ดีจากการฟัง ซึ่งวิทยุจะมีบทบาทอยู่มาก

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แม้ว่าวิทยุจะมีข้อจำกัดอยู่บ้าง แต่วิทยุนับเป็นสื่อสารมวลชนที่มีคุณค่ามาก วิทยุสามารถเข้าถึงประชาชนและสร้างความเชื่อถือแก่ประชาชนได้มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อประเภทอื่น เพราะฉะนั้นวิทยุจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

2.1 ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางประการที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ (อนุสิทธิ์ ตั้งคณาคุณกุลชัย, 2534 : 11) การสื่อสารนอกจากจะหมายถึงการส่งต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับในสังคมแล้ว การสื่อสารยังเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างมีขั้นตอนและมีความต่อเนื่อง เมื่อการสื่อสารเกิดขึ้นจะมีลักษณะร่วมเกิดขึ้นหลายขั้นตอนและที่สำคัญและมีวัตถุประสงค์ในการ สื่อสารทุกครั้ง (ดวงพร คำคุณวัฒน์และวาสนา จันทร์สว่าง, 2536 : 19) นอกจากนี้การสื่อสาร ยังเป็นการส่งข้อมูลข่าวสารผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ (อรุณีประภา หอมเศรษฐี, 2531 : 4) และ แสดงออกในรูปของความต้องการ ความปรารถนา ความรู้สึกนึกคิด ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางแห่งสถานการณ์และพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์เพื่อให้เกิดผลกระทบบต่อพฤติกรรม (วิรัช ลภีรัตน์กุล, 2532 : 159) มนุษย์จึงอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตนและเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม (ยุพา สุภากุล, 2540 : 2)

กล่าวโดยสรุป การสื่อสารหมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกันและกันเพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางประการตรงกับเป้าหมายที่วางไว้

2.2 วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ชแรมม์ (Schramm อ้างถึงใน ยุพา สุภากุล, 2540 : 3) ได้กล่าวว่า การสื่อสารจะ เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อบุคคลในสังคมอย่างไรบ้างนั้น ต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการสื่อสารเพราะผู้ส่งสารย่อมมีวัตถุประสงค์ในการส่งสารแต่ละครั้งแตกต่างกันออกไป ซึ่งในเรื่อง

นี้ รัชนี้ ศุจิจันทร์รัตน์ (2531 : 3) และกุสุมา รัชมณี และคณะ (2533 : 3) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารไว้ ดังนี้

- 2.2.1 เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้
- 2.2.2 เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- 2.2.3 เพื่อชักจูงความคิดของผู้รับข่าวสารให้คล้อยตาม
- 2.2.4 เพื่อสร้างสัมพันธภาพ หรือสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกัน
- 2.2.5 เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
- 2.2.6 เพื่อความสนุกสนานหรือเพื่อสร้างบรรยากาศ

2.3 กระบวนการของการสื่อสาร

การสื่อสารของมนุษย์เป็นกระบวนการที่มีพลวัตหรือการเคลื่อนไหว คือมีความสัมพันธ์ที่ส่งผลกระทบต่อกันและกันระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสื่อสาร การสื่อสารของมนุษย์จึงมีความต่อเนื่องมีการเปลี่ยนแปลง และต้องอาศัยการปรับตัวตลอดเวลา (พัชนี เชยจรรยา และคณะ : 2538 : 7) รูปแบบของกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ ผู้ส่ง ข่าวสาร และผู้รับ

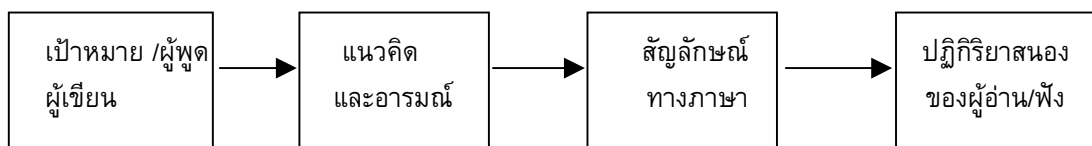
เมลวิน เดอ เฟลอร์ (Melvin De Fleur อ้างถึงใน ธนวดี บุญลือ, 2541 : 522) กล่าวว่าในการสื่อสารความหมายในเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสาร เมื่อผ่านกระบวนการที่เครื่องส่งหรือตัวแปลงความหมายมายังผู้รับ ผู้รับสารจะแปลงข้อมูลกลับมาเป็นข่าวสาร ซึ่งจะถอดหรือแปลออกมาเป็นความหมายที่ตนเข้าใจ ถ้าความหมายของผู้ส่งสารและผู้รับสารตรงกันนั้น หมายความว่าเกิดการส่งสารที่สมบูรณ์เพราะความหมายในเนื้อหาสาระระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารมักไม่ตรงกันทุกอย่าง

ในกระบวนการของการสื่อสารนั้น ปฏิกริยาย้อนกลับนั้นเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหมายถึงการสนองตอบของผู้รับสาร ซึ่งผู้ส่งสารสามารถนำมาเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาว่าการ สื่อสารนั้นบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เพราะโดยทั่วไปการติดต่อสื่อสารมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

บาสเสท์ (Bassett, 1968 : 6) ได้สรุปลักษณะสำคัญของกระบวนการสื่อสารไว้ 3 ประการ คือ

- 2.3.1 การสื่อสารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ จะต้องมีการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก หรือพฤติกรรมของคนหนึ่งหรือมากกว่านั้นไปยังอีกคนหนึ่งหรือหลายคน
  - 2.3.2 การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมาย
  - 2.3.3 การสื่อสารเป็นกระบวนการทางสัญลักษณ์
- กระบวนการสื่อสารดังกล่าวจะเห็นได้จากภาพประกอบ ดังภาพ 1

แผนภาพ 1 แบบกระบวนการสื่อสาร

ที่มา : Bassett (1968)

2.4 องค์ประกอบของการสื่อสาร

เบอร์โล (Berlo, 1960 : 72) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสาร โดยกล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสารว่ามีส่วนประกอบสำคัญอยู่ 6 อย่างด้วยกันคือ ผู้ส่งสาร

ตัวแปรของผู้ส่งสาร ข่าวสาร ช่องทางในการสื่อสาร ตัวแปรของผู้รับสาร และผู้รับสาร

องค์ประกอบของการสื่อสารข้างต้นมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 ผู้ส่งสารหรือต้นตอของข่าวสารเป็นแหล่งกำเนิดของข่าวสารหรือผู้ที่เลือกข่าวสาร ความคิดเห็นหรือประสบการณ์ส่งต่อไปยังผู้รับสาร ปรมา สตะเวทิน (2524 : 108) ได้เสนอทัศนะของผู้ส่งสารที่ดีต้องมีความพร้อมในการสื่อสาร โดยเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือรู้ข่าวสารที่จะส่งออกไปรับผิดชอบในข่าวสาร เข้าใจวัตถุประสงค์ของการส่งข่าวสารมีทัศนคติที่ดีต่อทุกองค์ประกอบในการสื่อสาร ควบคุมความรู้สึก ความเชื่อมั่นของตนเองในขณะที่สื่อสาร ไม่บิดเบือนหรือแก้ไขความหมายของข่าวสาร

2.4.2 ตัวแปรของผู้ส่งสาร ซึ่งสิ่งที่จะมีผลต่อการเพิ่มหรือลดประสิทธิภาพของการสื่อสาร มี 4 ประการดังนี้

2.4.2.1 ทักษะในการสื่อสาร เช่น ทักษะในการเขียนและการพูด ทักษะในกา เข้ารหัสและถอดรหัส อากัปกริยา การวาดภาพ เป็นต้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้ส่งสาร ได้แก่

ก. ทักษะในการสื่อสารมีอิทธิพลต่อความสามารถของผู้ส่งสารในการวิเคราะห์วัตถุประสงค์และเจตนาอารมณ์ของตน ซึ่งสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้ส่งสาร ก็คือ ภาษา

ข. ทักษะในการสื่อสารมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเข้ารหัสที่แสดงความคิดของผู้ส่งสาร กล่าวคือ หากผู้ส่งสารมีทักษะที่ดีในการเข้ารหัส จะทำให้ผู้รับสารสามารถถอดรหัสได้ง่ายและเข้าใจถูกต้อง

2.4.2.2 ทักษะคิด แบ่งเป็น

ก. ทักษะคิดต่อตนเอง หากผู้ส่งสารมีทัศนคติที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถ โอกาสที่ประสบความสำเร็จในการสื่อสารก็มีมาก

ข. ทักษะคิดต่อเรื่องที่จะสื่อสาร ในการสื่อสาร ผู้ส่งสารควรมีทัศนคติที่ดีหรือพอใจในเรื่องที่จะทำการสื่อสาร เพราะจะทำให้ผู้ส่งสารมีโอกาสประสบความสำเร็จในการสื่อสาร

ค. ทักษะคิดต่อผู้รับสารโดยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการสื่อสารของผู้ส่งสารต่อสาร และต่อปฏิกิริยาของผู้รับสาร กล่าวคือ หากผู้ส่งสารมีความพอใจในตัวผู้รับสารอยากจะทำการสื่อสารด้วย จึงหาวิธีการที่เป็นที่พอใจของผู้รับสาร

2.4.2.3 ความรู้ ขึ้นอยู่กับความรู้ 2 ประการ คือ

ก. ความรู้เรื่องที่จะทำการสื่อสารเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องที่จะสื่อสาร เมื่อมีความรู้ความเข้าใจดี โอกาสที่จะสื่อสารประสบความสำเร็จจะมีมาก

ข. ความรู้เรื่องกระบวนการสื่อสารคือ การมีความรู้ความสามารถในการที่จะวิเคราะห์ตนเอง สาร สื่อ และผู้รับสารเป็นอย่างดี

2.4.2.4 สถานภาพในสังคมและวัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ส่งสารเพราะคนเราเป็นสมาชิกของสังคม รวมทั้งมีสถานภาพของตนในสังคมและวัฒนธรรมของสังคมที่เป็นสมาชิกอยู่ สถานภาพจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของผู้รับสารจึงเหมือนกับผู้ส่งสาร แต่เปลี่ยนมาเป็นตัวผู้รับสารแทนผู้ส่งสาร

2.4.3 ข่าวสาร หมายถึง สิ่งเร้าหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะผ่านออกไปสู่ผู้รับสารในการติดต่อสื่อสารมักหมายถึงเนื้อหาของสารหรือข้อความที่ผู้ส่งสารเลือกใช้ เพื่อสื่อความหมายตามที่ต้องการ ประกอบด้วยรหัส เนื้อหา และการจัดแต่งที่ถูกส่งหรือถ่ายทอดไปสู่ผู้รับสารนั้น และต้องมีลักษณะสำคัญที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ คือ สารนั้นต้องมุ่งถึงผู้รับสาร สารต้องมีสัญลักษณ์แสดงถึงความเหมือนกันของผู้ส่งสารและผู้รับสารเพื่อแลกเปลี่ยนความหมายของกันและกัน ต้องรู้ความต้องการของผู้รับ และต้องแนะนำวิธีที่ผู้รับสารจะต้องตอบสนองต่อความต้องการ ของตนตามความเหมาะสมกับสภาพของกลุ่ม (พรสิทธิ์ พัฒนพานุกรักษ์, 2541 : 457)

2.4.4 ช่องทางของการสื่อสาร หมายถึง อุปกรณ์หรือวิธีการหรือสายการบังคับบัญชา ที่ข่าวสารผ่านเป็นลำดับขั้นตอน เช่น ขนาดคลื่นวิทยุ การใช้ช่องทางของการสื่อสารที่เหมาะสมจะทำให้การสื่อสารบรรลุประสิทธิภาพ ช่องทางของการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับผู้รับสารในการจดจำความคล่องตัวในการใช้ช่องทางของการสื่อสาร เพื่อให้การสื่อสารเกิดผลสัมฤทธิ์ วิธีการ สื่อสารที่ดีมักจะชักจูงใจผู้รับสารได้ดี

2.4.5 ตัวแปรของผู้รับสาร จากการที่คนเราเป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ดังนั้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของผู้รับสารจึงเหมือนกับผู้ส่งสาร ซึ่งได้แก่

2.4.5.1 ทักษะในการสื่อสาร

2.4.5.2 ทักษะคิด

2.4.5.3 ความรู้

2.4.5.4 สถานภาพในสังคมและวัฒนธรรม

2.4.6 ผู้รับข่าวสาร หมายถึงผู้ที่รับข่าวสารจากแหล่งสารหรือจุดหมายปลายทางที่จะส่งถึง ประมะ สตะเวทิน (2524 : 114-118) ได้กล่าวไว้ว่า ในการสื่อสารจุดมุ่งหมายสุดท้ายอยู่ที่ผู้ส่งสารต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้รับข่าวสารเป็นสำคัญ แต่จะเปลี่ยนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในตัวของผู้รับสาร การเลือกในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการเลือกเปิดรับการเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้หรือการตีความ และจะเลือกจดจำล้วนแต่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้รับสารเป็นสำคัญ

ปัจจัยในองค์ประกอบของการสื่อสารล้วนมีความสำคัญต่อประสิทธิผลของการสื่อสาร หากองค์ประกอบใดเกิดอุปสรรค ก็จำเป็นต้องรีบแก้ไขเพื่อมิให้เกิดการสกัดกั้นผลของการสื่อสาร (พรสิทธิ์ พัฒนธนานุรักษ์, 2541 : 457 - 458)

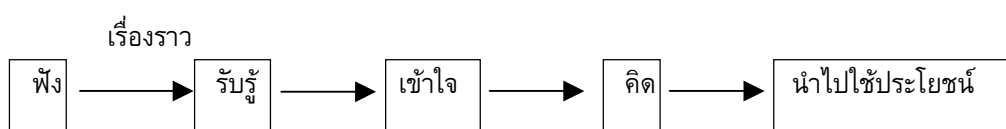
จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร สรุปได้ว่า การสื่อสารของมนุษย์เป็นกระบวนการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนจนประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดผลตอบสนองบางประการที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับฟัง

3.1 ความหมายของการรับฟัง

การฟัง หมายถึง การที่มนุษย์ได้ยินเรื่องราวโดยผ่านประสาทสัมผัสทางหู อาจจะเข้าใจหรือไม่ก็ได้ ถ้าเรื่องราวที่ฟังเป็นเรื่องที่สื่อความหมายได้และมนุษย์สามารถนำไปคิดหรือปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ก็กล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการฟังที่สมบูรณ์และในทางตรงกันข้ามหากการฟังมีลักษณะสับสน วกวน ขาดความหมายจากสื่อที่ส่งมาให้ถือว่าเป็นการฟังที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจเรียกว่า เป็นการได้ยิน นพดล จันท์เพ็ญ (2531 : 36) ได้อธิบายว่า การฟังที่สมบูรณ์มีกระบวนการ ดังภาพ 2

แผนภาพ 2 กระบวนการฟังที่สมบูรณ์

ที่มา : นพดล จันท์เพ็ญ (2531 : 36)

การฟังจึงเป็นกระบวนการที่มนุษย์ใช้สมรรถภาพของร่างกาย สมองและจิตใจ เชื่อมโยงเสียงที่ได้ยินกับประสบการณ์และความรู้กับความหมายของเสียง จากนั้นจึงแปลความหมายด้วยความคิด ความรู้สึก แล้วตัดสินใจเลือกหรือจดจำสิ่งที่เห็นว่ามีประโยชน์

ตามปรกติแล้วการฟัง จะหมายถึง การได้ยินแล้วสามารถติดตามเรื่องราวของสิ่งที่ได้ยินจนสามารถที่จะเข้าใจและจับใจความต่าง ๆ มาคิดว่าควรจะคล้อยตามหรือโต้แย้ง (วิจิตราสงผลสิทธิ์ และคณะ , 2522 : 1) และยังหมายรวมถึง การได้ยินโดยมีความตั้งใจและเกิดความเข้าใจตามเจตนาที่อีกฝ่ายหนึ่งสื่อมา (บันลือ พฤษะวัน, 2523 : 39)

จากความหมายของการฟังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า การฟัง เป็นการแปลสัญลักษณ์ คือ เสียงที่ได้ยินจนสามารถเกิดความเข้าใจในสิ่งนั้นๆ และจับใจความต่าง ๆ ว่าควรคล้อยตามหรือโต้แย้งและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

3.2 ประเภทของการฟัง

การจำแนกของการฟังนั้น ขึ้นอยู่กับว่าผู้รับสารมีจุดประสงค์ในการรับฟัง ดังที่ จันท์ศรี นิตยฤกษ์ (2530 : 204 – 206) ได้จำแนกการฟังโดยอาศัยความมุ่งหมายของการฟัง เป็นเกณฑ์สรุปไว้ดังนี้

3.2.1 การฟังเพื่อความรู้ความเข้าใจ การฟังประเภทนี้เป็นพื้นฐานของการฟังประเภทอื่น ๆ เช่น การฟังรายงาน การฟังข่าวสาร เป็นต้น

3.2.2 การฟังเพื่อความบันเทิง เป็นการฟังที่ผู้ฟัง ฟังอย่างนิยมชมชอบ เช่น ฟังเพลง ฟังบทละคร เป็นต้น เป็นการฟังที่ติดตามเรื่องราวที่ได้ยินไปพร้อมกับเกิดมโนภาพและจินตนาการไปตามนั้น ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด

3.2.3 การฟังเพื่อความเข้าใจและปฏิบัติตามเป็นการฟังที่ผู้ฟังตั้งใจฟังเรื่องราวให้เข้าใจ จดจำสิ่งที่ฟังอย่างละเอียด เพื่อปฏิบัติตามภายหลัง เช่น ฟังคำสั่ง คำแนะนำ

3.2.4 การฟังเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ เป็นการฟังอย่างสนใจ พินิจพิเคราะห์ นำสิ่งที่ได้ฟังมานั้น เทียบเคียงกับความรู้ประสบการณ์ของตน เพื่อพิจารณาว่าสิ่งที่ได้ฟังนั้นถูก น่าเชื่อถือมากน้อยอย่างไร

3.2.5 การฟังเพื่อพัฒนาสติปัญญา การฟังเพื่อพัฒนาสติปัญญาจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาและผู้ใฝ่หาความรู้โดยทั่วไป ผู้ฟังจะต้องรู้จักรับฟัง รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ฝึกฝนให้เกิดวิจรรย์ในการรับสาร ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังได้พัฒนาสติปัญญา ทำให้เกิดความมั่นใจตนเอง ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของตนอีกด้วย การฟังในลักษณะนี้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการรับฟังด้วย ไม่ได้เป็นผู้รับสารเพียงด้านเดียว

3.2.6 การฟังเพื่อความจรรโลงใจ การฟังประเภทนี้เป็นการใช้เวลาทำให้เกิดประโยชน์ทางด้านจิตใจ ผู้ฟังจะได้รับความเพลิดเพลิน อารมณ์เบิกบาน เป็นการฟังที่ไม่มีวิธีการฟังที่ยุ่งยากซับซ้อน และไม่ต้องการสมาธิมากนัก การฟังเพื่อความจรรโลงใจนี้แยกได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้

3.2.6.1 ฟังเพื่อความบันเทิงใจ บุคคลทั่วไปมักใช้เวลาว่างทำสิ่งที่ตนพอใจ บาง คนทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ในขณะที่เดียวกันก็ฟังเพลงไปด้วย บางคนนอนฟังเสียงนกการ้อง บาง คนฟังเพลง ฟังดนตรี อ่านนิยาย สิ่งเหล่านี้เป็นการฟังที่ผู้ฟังได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินใจ ช่วยผ่อนคลายความเครียดเป็นความสุขทางใจที่ผู้ฟังได้รับจากการฟัง

3.2.6.2 ฟังเพื่อความซาบซึ้ง การฟังการอ่านทำนองเสนาะจากบทกวีนิพนธ์ บท ร้อยกรองต่าง ๆ นอกจากจะได้รับความบันเทิงใจแล้ว ผู้ฟังยังได้รับรสของความงาม ความ ไพเราะ ของบทประพันธ์ เป็นการพัฒนาจินตนาการ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

3.2.7 ฟังเพื่อบำบัดรักษา การฟังลักษณะนี้ผู้ฟังจะต้องคำนึงถึงอารมณ์ และข้อเท็จจริงของเนื้อหาที่ผู้พูดกล่าวถึง ข้ออ้าง หลักฐานต่าง ๆ ที่ผู้พูดยกขึ้นมาเชื่อถือได้หรือไม่ มีอะไร เป็นสาเหตุของปัญหา ผู้ฟังจะต้องสนองตอบทั้งถ้อยคำ และกระแสเสียง ตลอดจนท่าทาง การ เคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงสีหน้า ส่งสายตา เพื่อกระตุ้นให้ผู้พูดเล่าปัญหาความคับข้องใจ เช่น เด็กที่ขาดความอบอุ่น จะรู้สึกหว่าเหว่ ขาดความไว้วางใจต่อสิ่งที่อยู่รอบตัว และขาดความ มั่นใจในตัวเอง ทำงานเข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ครูจะต้องเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือรับฟังปัญหาข้อ ข้องใจ ให้กำลังใจ และคำแนะนำเพื่อให้สภาพจิตของเด็กดีขึ้น ทั้งนี้ครูอาจจะต้องปรึกษาจิต แพทย์ หรือนักจิตวิทยาเพื่อขอคำแนะนำปรึกษา

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง การสื่อสารและการรับฟังสรุปได้ว่า วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนประเภทเสียงที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกหนทุกแห่ง แม้ แต่ในชนบทที่อยู่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก คลื่นวิทยุก็สามารถแพร่กระจายเสียงไปถึงได้ เพราะฉะนั้นวิทยุกระจายเสียงจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมให้ชาวไทยมุสลิมในอำเภอ สุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส ได้เรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ “ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้” ของชาวไทยมุสลิม ในอำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส ซึ่งได้มีผู้ที่เคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยผู้วิจัยได้แบ่งเอกสารงานวิจัยเป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของการรับฟังข่าวสารกับปัจจัยทางสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องประมวลได้ดังนี้

พัชนี เชยจรรยา (2525) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับปัจจัยอื่น ๆ ศึกษาความสัมพันธ์กับระดับความเป็นเมือง การเปิดรับสื่อมวลชนและความทันสมัย ศึกษา กรณีประชาชน ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ท้องถิ่นที่มีระดับความเป็นเมือง สูงขึ้นประชาชนจะเปิดรับข่าวสารมากขึ้น ลักษณะของความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์กับการรับ รู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งก็คือ ท้องถิ่นที่เจริญและเป็นเขตเมืองและประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นบุคคลที่

ทันสมัยจากปัจจัย 2 ประการนี้เอง ทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เปิดรับสื่อมวลชนมากกว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตชนบทหรือที่ ๆ มีความเป็นเมืองน้อย

ชลลดา วงศ์วิชัย (2526) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในเมืองกับการเปิดรับสื่อมวลชน ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า ผู้ที่มีอาชีพไม่ใช่แรงงานเปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าผู้ที่มีอาชีพใช้แรงงาน ผู้ที่มีรายได้แตกต่างกันมีการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกันด้วยและผู้ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการเปิดรับสื่อมวลชนที่แตกต่างกันหมายความว่า ผู้ที่มีรายได้และระดับการศึกษาสูงจะเปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าผู้ที่มีรายได้และการศึกษาต่ำ

เสมสุข อุไรสวัสดิ์ (2528) ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร และการแสวงหาการรับสมัครงานของ ผู้สมัครเป็นอาสาสมัครพัฒนาการพัฒนารวมชน กระทรวงมหาดไทย ปรากฏว่าการเปิดรับสื่อมวลชนหรือการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการศึกษานั้น คือผู้ที่มีการศึกษาระดับต่างกันมีการเปิดรับสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน

อัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2528) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับการพัฒนาลักษณะสมัยใหม่ของเยาวชนในเขตเมืองและชนบท พบว่า การติดต่อกับสังคมภายนอกและฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชนกล่าวคือ เยาวชนที่มีกับการติดต่อกับสังคมภายนอกสูงและมีระดับฐานะทางเศรษฐกิจดี จะมีแนวโน้มของการเปิดรับสื่อมวลชนสูง ส่วนเยาวชนที่มีระดับการติดต่อกับสังคมภายนอกต่ำและมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะมีแนวโน้มของการ เปิดรับสื่อมวลชนต่ำเช่นเดียวกัน

กาญจณี หวังถิรอำนวย (2530) ศึกษาเกี่ยวกับการรับข่าวสารกับความรู้และการป้องกันโรคเอดส์ในหญิงบริการอาชีพพิเศษและชายรักร่วมเพศในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่มีระดับ การศึกษาสูงจะเปิดรับข่าวสารมากและผู้ที่มีอายุมากขึ้นจะมีการรับข่าวสารน้อยลง

สุตินทร์ ปิณนาโง (2534) ศึกษาการรับรู้ของประชาชนในเขตชนบทและเขตเมือง ในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พบว่า ประชาชนที่ระดับการศึกษาต่ำและประชาชนที่มีอาชีพค้าขายและวิชาชีพ จะมีการรับรู้ข่าวสารมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม ในส่วนของการศึกษาพบว่า ประชาชนที่ระดับการศึกษาสูงจะมีการรับรู้ข่าวสารมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่ำ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีการรับรู้ข่าวสารมากกว่าประชาชนที่อยู่ในเขตชนบท

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิม

อนันต์ ทิพย์รัตน์และคณะ (2533) ได้ศึกษาลักษณะ / รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการใช้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมี

วัตถุประสงค์ที่จะศึกษาลักษณะทั่วไปของการใช้ภาษาไทย และสภาพการรับข่าวสารลักษณะต่าง ๆ ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากกลุ่มตัวอย่างเป็นชาวไทยมุสลิมใน

จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 1,041 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ประชาชนจะใช้ภาษาไทยติดต่อกับราชการมากที่สุด สถานที่ราชการมีประชาชนไปติดต่อบ่อยที่สุด ได้แก่ สถานีอนามัย ที่ว่าการอำเภอและโรงพยาบาลตามลำดับ และประชาชนใช้ภาษาไทยในการติดต่อกับราชการกับที่ว่าการอำเภอมากที่สุด รองลงมาคือ โรงพยาบาล และทั้งนี้เยาวชนจะใช้ภาษาไทยในการติดต่อกับราชการดังกล่าวมากกว่าประชาชนกลุ่มวัยทำงานและกลุ่มสูงอายุ

อนันต์ ทิพย์รัตน์ และคณะ (2534) ได้ศึกษาการประชาสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า กลุ่มอายุ 11-20 ปี อ่านข่าวกีฬา ข่าวบันเทิง ข่าวการศึกษา ละครและนวนิยายมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ กลุ่มอายุ 21-30 ปี อ่านข่าวพระราชสำนักมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ กลุ่มอายุ 41-50 ปี อ่านข่าวเกษตรมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ กลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปอ่านข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ และข่าวเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และในการศึกษาจากตัวแปรเพศ พบว่า ผู้ชายชอบฟังรายการวิทยุมากกว่าผู้หญิง ยกเว้นรายการเพลงไทย รายการละคร รายการสุขภาพ และรายการสอนภาษาไทย ผู้หญิงให้ความสนใจมากกว่า และเมื่อพิจารณารายการที่มีกลุ่มตัวอย่างชอบฟังมากที่สุด คือ รายการเพลงไทย ซึ่งผู้หญิงชอบฟังมากกว่าผู้ชาย

จากการศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังข่าวสาร ทำให้ทราบว่า การรับฟังข่าวสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งผู้วิจัยสรุปออกมาเป็นตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 ลักษณะทางประชากร

- เพศ
- อายุ
- การศึกษา
- อาชีพ
- เขตที่อยู่อาศัย

2. ตัวแปรตาม

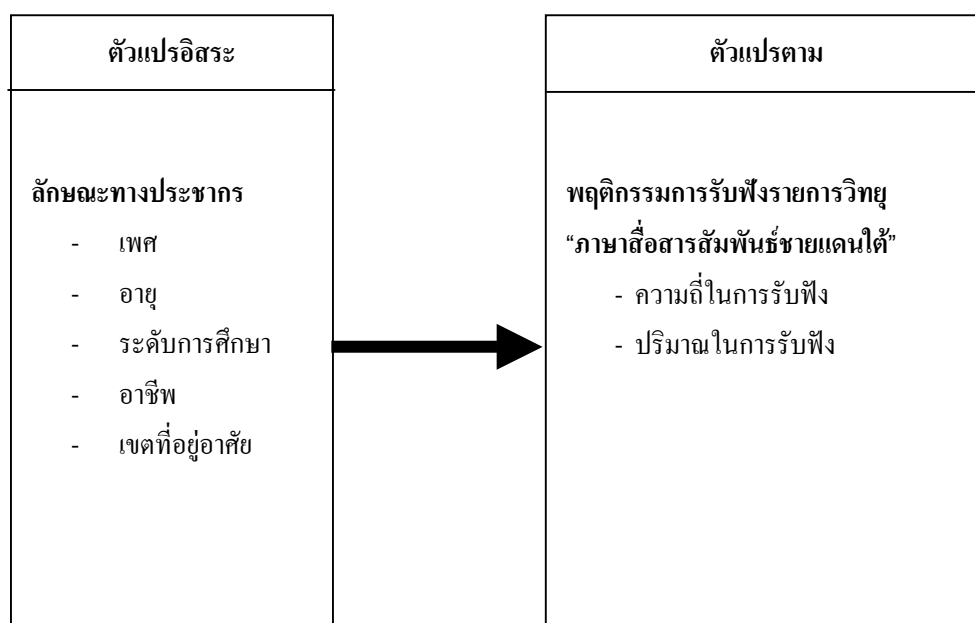
2.1 พฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสุโขทัย-โก-ลก จังหวัดนครราชสีมา ของชาวไทยมุสลิม ในอำเภอสุโขทัย-โก-ลก จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วย

- ความถี่ในการรับฟัง
- ปริมาณของการรับฟัง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัย กำหนดเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย ได้ดังภาพ 3

แผนภาพ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลพบุรี จังหวัดนราธิวาส ของชาวไทยมุสลิม อำเภอสุโขทัย-ลพบุรี จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของชาวไทยมุสลิมในอำเภอสุโขทัย-ลพบุรี จังหวัดนราธิวาส กับพฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้"

สมมุติฐานของการวิจัย

พฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และเขตที่อยู่อาศัย ของชาวไทยมุสลิมในเขตอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ของชาวไทยมุสลิมในเขตอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส
2. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของชาวไทยมุสลิมในเขตอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส กับพฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้"
3. ผลการศึกษาสามารถนำไปพัฒนารูปแบบการจัดรายการวิทยุที่ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยสำหรับ ชาวไทยมุสลิมที่ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาพฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวไทยมุสลิม ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ซึ่งออกอากาศวันละ 1 ตอน ในเวลา 09.10-09.15 น., 17.15-17.20น. และ 19.30-19.35 น.ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจะสอบถามชาวไทยมุสลิมที่สามารถสื่อสารในการฟังและการพูดภาษาไทยได้เท่านั้น ส่วนอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกำหนดให้อยู่ในช่วง 20-59 ปี

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" หมายถึง ความถี่และปริมาณในการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ในช่วงเวลาที่ทางสถานีนำเสนอ

1.1 ความถี่ในการรับฟังรายการวิทยุ หมายถึง การรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ ชายแดนใต้" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาสผ่านแปรเป็น 3 ระดับ คือ (มานพ จิตต์ภูษา, 2542 : 13)

1.1.1 ความถี่ในการรับฟังน้อย คือ ฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ตั้งแต่ 1-2 วันต่อสัปดาห์

1.1.2 ความถี่ในการรับฟังปานกลาง คือ ฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ตั้งแต่ 3-4 วันต่อสัปดาห์

1.1.3 ความถี่ในการรับฟังมาก คือ ฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ตั้งแต่ 5 วันขึ้นไปต่อสัปดาห์

1.2 ปริมาณของการรับฟังรายการวิทยุ หมายถึง ความมากน้อยของการรับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส ซึ่งออกอากาศวันละ 1 ตอน ในเวลา 09.10– 09.15 ,17.15–17.20 และ 19.30–19.35 ปริมาณของการรับฟัง ผ่านแปรเป็น 3 ระดับคือ (จามรี อนุรัตน์, 2541 : 35)

1.2.1 ปริมาณการรับฟังน้อย คือ ฟัง 1 ครั้งต่อ 1 วัน

1.2.2 ปริมาณการฟังปานกลาง คือ ฟัง 2 ครั้งต่อ 1 วัน

1.2.3 ปริมาณการฟังมาก คือ ฟัง 3 ครั้งต่อ 1 วัน

2. อายุ หมายถึง อายุของผู้รับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส แบ่งเป็น 3 ระดับ (สมควร กวียะ, 2523 : 34) ดังนี้

2.1. อายุน้อย คือ ผู้รับฟังที่มีอายุ 20-35 ปี

2.2. อายุปานกลาง คือ ผู้รับฟังที่มีอายุ 36-45 ปี

2.3. อายุมาก คือ ผู้รับฟังที่มีอายุ 46-59 ปี

3. การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้รับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส แบ่งเป็น 3 ระดับ (สุทธิ ชัดียะ, 2538 : 15) ดังนี้

3.1. ระดับต้น คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับต่ำกว่า ม.3 หรือเทียบเท่า

3.2. ระดับปานกลาง คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับ ม.3-ม.6/ปศ.ต้น หรือเทียบเท่าหรือสูงกว่า

3.3. ระดับสูง คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับ ปกศ.สูง / ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า หรือสูงกว่า

4. อาชีพ หมายถึง งานที่ประชาชนที่ทำอยู่จริง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (จามรี อนุรัตน์, 2541 : 42) ดังนี้

4.1. อาชีพภาคเกษตรกรรม หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการเพาะปลูก การทำนา ทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์

4.2. อาชีพนอกภาคเกษตร หมายถึง ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการใช้ความสามารถเฉพาะอย่างใน หน่วยงานของราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจเอกชน และงานที่เกี่ยวกับการซื้อขาย และการบริการแก่ลูกค้า

5. เขตที่อยู่อาศัย หมายถึง พื้นที่ที่อาศัยอยู่จริงในปัจจุบันของผู้รับฟังรายการวิทยุ "ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สุโข-ลก จังหวัดนราธิวาส แบ่งออกเป็น 2 เขต (สุตินทร์ ปิณณาโง, 2534 : 29) ดังนี้

5.1 เขตเมือง คือ เขตเทศบาลตำบลสุโข-ลก จังหวัดนราธิวาส

5.2 เขตชนบท คือ นอกเขตเทศบาลตำบลสุโข-ลก จังหวัดนราธิวาส